Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht 2023

Provincie Noord-Brabant

Inhoud

1.	**Inleiding**	**2**
2.	**Interbestuurlijk toezicht**	**3**
2.1	Wat is interbestuurlijk toezicht en wat willen we ermee bereiken?	3
2.2	Interactie	6
2.2.1	Ambtelijke dialooggesprekken	6
2.2.2	Bestuurlijke dialooggesprekken	7
2.2.3	Klankbordgroep IBT	7
2.2.4	Kennisbijeenkomsten	8
2.3	Diagnose	9
2.3.1	Systematisch toezicht	9
2.3.2	Dashboard en publiceren toezichtbrieven	12
2.3.3	Risicogericht toezicht	13
2.3.4	Harmonisatie processen systematisch toezicht	16
2.3.5	Inzet IBT-data van digitalisering en datamanagement	16
2.3.6	Thema-onderzoeken	17
2.3.7	Klachten en signalen	18
2.3.8	Landelijke werkgroep IBT Erfgoed	18
2.4	Overkoepelende activiteiten en projecten	19
2.4.1	Voorbereiding Omgevingswet	19
2.4.2	Voorbereiding Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	20
2.4.3	Ontwikkelen vast inputkanaal voor toezichtstukken	20
3.	**Communicatie**	**22**
4.	**Bijlagen**	**23**
4.1	Doelstellingen per toezichtgebied	23
4.2	Systematisch toezicht 2023: Financieel toezicht	24
4.3	Systematisch toezicht 2023: Huisvesting vergunninghouders	25
4.4	Systematisch toezicht 2023: Informatie- en archiefbeheer	26
4.5	Systematisch toezicht 2023: Omgevingsrecht	29
4.6	Systematisch toezicht 2023: Water	31

1. Inleiding

Op 18 januari 2020 is door Gedeputeerde Staten het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2020–2023 vastgesteld. Het beleidskader beschrijft op welke manier de provincie Noord-Brabant het interbestuurlijk toezicht in die periode uitoefent en welke doelen het daarbij nastreeft. Het toezicht houden op de medebewindstaken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen is, naast een wettelijke taak, ook één van de kerntaken van de provincie. Met interbestuurlijk toezicht dragen we bij aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant.

De Uitvoeringsagenda Interbestuurlijk Toezicht 2023 was de vierde en daarmee laatste uitvoeringsagenda die gebaseerd was op het genoemde beleidskader. We beschreven hierin de activiteiten die in 2023 op de planning stonden voor uitvoering en daarmee een bijdrage leverden aan de beleidsdoelen. In dit jaarverslag is een verantwoording over het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten opgenomen.

Het verslag bestaat vier hoofdstukken. In het tweede hoofdstuk zijn de doelstellingen opgenomen en beschrijven we in hoeverre we de voorgenomen activiteiten hebben gerealiseerd. Het derde hoofdstuk gaat over de momenten waarop we met belanghebbenden communiceerden. Ten slotte zijn in de bijlage de uitkomsten van 2023 per toezichtgebied opgenomen.

2. Interbestuurlijk toezicht

2.1 Wat is interbestuurlijk toezicht en wat willen we ermee bereiken?

De definitie van interbestuurlijk toezicht zoals door de Rijksinspecties geformuleerd, luidt als volgt: Het interbestuurlijk toezicht is het toezicht op de wijze van uitoefening van publieke taken die door de wet zijn opgedragen aan andere overheden1.

Het interbestuurlijk toezicht is hiermee een onderdeel van de bestuurlijke verhoudingen tussen het Rijk en de decentrale overheden. Het interbestuurlijk toezicht wordt in principe belegd bij de bestuurslaag die een niveau hoger opereert dan de overheid die de uitvoering van de wettelijke taak opgedragen heeft gekregen.

In het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2020-2023 Provincie Noord-Brabant zijn we uitgegaan van het doel dat we met interbestuurlijk toezicht erop toezien dat de overheid haar taken blijvend goed uitvoert en dat inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat dit onder welke omstandigheden dan ook, beschermd en geborgd is. We bevorderen hiermee dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun medebewindstaken correct uitvoeren en het goede voorbeeld geven naar burgers en bedrijven. Hiermee wilde IBT de volgende strategische doelstellingen behalen:

1. bijdragen aan het goed functioneren van het openbaar bestuur zodat maatschappelijke opgaven aangepakt kunnen worden;
2. het borgen en bevorderen van een correcte uitvoering van (wettelijke) taken door gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen. Burgers moeten kunnen vertrouwen op een blijvend goed functionerend openbaar bestuur dat het goede voorbeeld geeft.

Volgend uit het vigerende beleidskader heeft IBT het streven bij te dragen aan de kwaliteit van het openbaar bestuur zodat er een grotere impact wordt bereikt op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvanger. En wel zodanig dat niet alleen de ambtelijke organisatie hiermee geholpen wordt, maar ook de gemeenteraden en de algemeen besturen in hun taak van de horizontale controle op het handelen van de colleges van burgemeester & wethouders c.q. de dagelijkse besturen. Dit vergt aanpassingen in de rechtstreekse contacten met onze toezichtontvangers.

Met de uitvoeringsagenda 2023 investeerden we verder in het moderniseren en professionaliseren van het interbestuurlijk toezicht naar een vorm, in lijn met het landelijke programma Agenda Toekomst van het Toezicht (ATT). Tegelijkertijd streefden we ernaar dat we eind 2023, aan het einde van de geldigheid van het beleidskader:

- geen enkele lokale overheid als ‘voldoet niet’ hoeven te beoordelen;
- minstens 75% van alle toezichtontvangers als voldoet kunnen beoordelen;
- maximaal 25% van alle toezichtontvangers als een voldoet gedeeltelijk beoordelen;
- interventies binnen een jaar kunnen afronden omdat een overheid de tekortkomingen op het specifieke onderdeel dan weer op orde heeft.

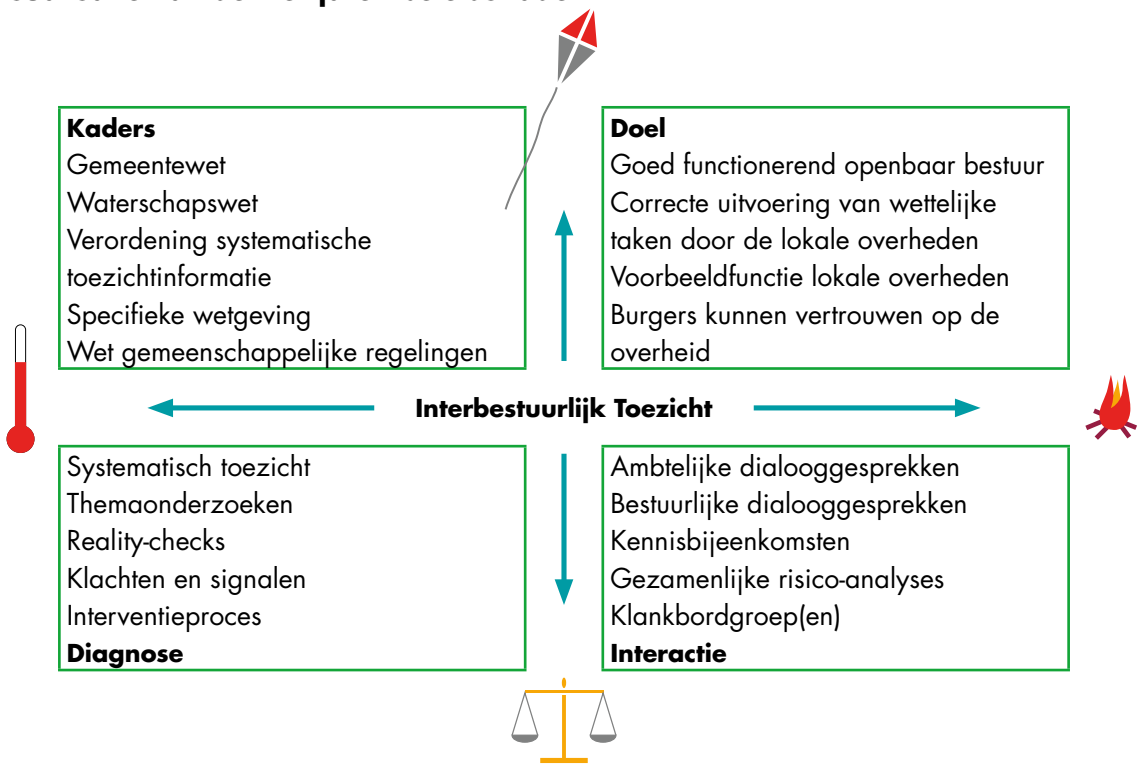
1 Bron: https://www.ensie.nl/rijksinspecties/interbestuurlijk-toezicht.

Taakuitvoering 2023	Voldoet niet	Voldoet gedeeltelijk	Voldoet
Alle lokale overheden	0%	<25%	≥75%

Het is belangrijk hieraan toe te voegen dat het toezicht niet het primaire instrument is om de bovengenoemde vier streefdoelen te bereiken. De eigen verantwoordelijkheid en de inzet van de horizontale checks en balances staan altijd voorop. Het interbestuurlijk toezicht, als verticaal toezicht, versterkt dit en stuurt bij waar nodig.

De volgende afbeelding uit het beleidskader visualiseert hoe wij de vier jaren van het beleidskader hebben ingezet om het toezicht in balans te houden. De balans tussen het toezicht houden en adviseren, tussen grip houden en loslaten, tussen corrigeren en leren.

Visualisatie van de vier jaren beleidskader

In de Uitvoeringsagenda Interbestuurlijk Toezicht 2023 waren de beoordelingscriteria opgenomen zodat voor de toezichtontvangers transparant is waar we ons oordeel op baseren.

In onderstaande tabel staan de doelstellingen en indicatoren zoals ze in de provinciale begroting voor 2023 waren opgenomen.

Doelstelling begroting 2023	Streef-waarde	Resultaat
Aantal toezichtontvangers dat door ons op een of meer toezichtgebieden wordt beoordeeld	104	Alle 56 gemeenten, 3 waterschappen (op het vierde waterschap houden wij geen IBT) en 42 gemeenschappelijke regelingen. (totaal 101 organisaties) zijn in 2023 beoordeeld op de desbetreffende toezichtgebieden.
Aantal toezichtontvangers waarmee minstens één voortgangsgesprek[2] gevoerd is	65	Dit geldt voor 56 gemeenten, drie waterschappen en 6 gemeenschappelijke regeling (totaal 65 organisaties).
Aantal georganiseerde regiobijeenkomsten	4	2 kennisbijeenkomsten, één door Informatie- en archiefbeheer en één door Huisvesting vergunninghouders
Aantal uitgevoerde themaonderzoeken	2	1 onderzoek samen met de VBG door Financieel toezicht
Verplichte indicator: Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht	0	Voor het begrotingsjaar 2023 valt geen gemeente onder het preventief toezicht.

Impact van het interbestuurlijk toezicht

In het beleidskader hebben we gesteld dat we met het interbestuurlijk toezicht daadwerkelijk de impact op de uitvoeringspraktijk willen bevorderen en zo bij willen dragen aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Enerzijds door het toepassen van het systematisch toezicht en anderzijds door bijvoorbeeld in open dialoog met de toezichtontvangers te spreken over de uitvoeringspraktijk. Hiermee kan een wederzijds lerend effect worden bereikt. In het verslagjaar hadden we impact door het systematisch toezicht uit te voeren en uitbreiding van dialooggesprekken in bijvoorbeeld het toezichtgebied Omgevingsrecht. De open dialoog zagen we in 2023 ook vooral terug bij de evaluatie van het beleidskader.

Daarnaast hebben we actie ondernomen op basis van de actualiteit. Voorbeelden hiervan zijn verderop beschreven.
Daarnaast is de kennisbijeenkomst van Informatie- en archiefbeheer een mooi voorbeeld van niet alleen interactie, maar ook om daarmee de impact te verbeteren. Verder is in samenwerking met de vereniging van Brabantse gemeenten (VBG) in 2023 het rapport naar de financiële situatie van gemeenten 'Investeren in de eerste overheid' aangeboden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In financieel onzekere tijden een duidelijk signaal.

2 In de provinciale begroting wordt conform het beleidskader gesproken over voortgangsgesprekken. Gedurende de uitvoering van het beleidskader zijn deze gesprekken veranderd naar ambtelijke dialooggesprekken.

2.2 Interactie

Om een goed beeld te krijgen van de dagelijkse praktijk bij de toezichtontvangers zijn gesprekken over dilemma's en casuïstiek voor de toezichthouder cruciaal. Op die manier krijgt de toezichthouder meer inzicht in het verhaal achter de indicatoren.

2.2.1 Ambtelijke dialooggesprekken

Beleidsdoel

De dialooggesprekken maken onderdeel uit van het grotere streven om meer impact te hebben op de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers en draagt bij aan de actielijnen 2 en 3 van het Actieplan van het ATT, respectievelijk 'beter voeren dialoog' en 'beter leren via toezicht'. Tevens willen we samen met de toezichtontvangers met de dialooggesprekken de relatie versterken, de dagelijkse praktijk beter leren kennen op basis van dilemma's en casuïstiek en tegelijkertijd best practices delen.

Geplande activiteit

Wat als pilots begon aan het begin van de beleidsperiode is inmiddels een vast onderdeel van de toezichttaak geworden van de toezichtgebieden Financieel toezicht, Huisvesting vergunninghouders, Informatie- en archiefbeheer, Omgevingsrecht en Water.

Het aantal dialooggesprekken dat per jaar gevoerd kan worden, is per toezichtgebied verschillend.

Financieel toezicht houdt elk jaar met alle gemeenten en waterschappen een dialooggesprek. De toezichtgebieden Huisvesting vergunninghouders en Informatie- en archiefbeheer hebben als ambitie om elke vijf jaar alle toezichtontvangers te spreken, wat betekent dat jaarlijks met 20% van de toezichtontvangers een dialooggesprek wordt gevoerd. Omgevingsrecht laat het aantal gesprekken voor 2023 open. Monumentenzorg start in 2023 met het voeren van dialooggesprekken en streeft naar 12 gesprekken per jaar.

Realisatie

Financieel toezicht heeft met alle gemeenten een dialooggesprek gevoerd. Nieuw dit jaar was dialooggesprekken met een aantal gemeenschappelijke regelingen. Afhankelijk van de situatie zijn deze gesprekken gevoerd naar aanleiding van de vaststelling van een geactualiseerd Gemeenschappelijk toezichtkader voor gemeenschappelijke regelingen. Ook deze gesprekken zijn door beide partijen heel positief ervaren. Voor Informatie- en archiefbeheer en Huisvesting vergunninghouders zijn de gebruikelijke dialooggesprekken gevoerd. Informatie- en archiefbeheer wil iedere vijf jaar met alle toezichtontvangers een dialooggesprek voeren. Dat komt neer op ongeveer twintig gesprekken per jaar. In 2023 hebben we 21 dialooggesprekken gevoerd. Huisvesting vergunninghouders spreekt jaarlijks ongeveer een kwart van de gemeenten. In 2023 hebben we 11 gemeenten gesproken.

In 2023 spraken we bij Omgevingsrecht drie Brabantse waterschappen via de formule van een ambtelijk dialooggesprek. Daarbij is ook vooruitgekeken naar de situatie onder de Omgevingswet. De bijeenkomst was constructief en positief en van toegevoegde waarde voor begrip en een lerend effect over en weer. De geplande ambtelijke dialooggesprekken voor Monumentenzorg zijn in 2023 niet gevoerd en zijn doorgeschoven naar voorjaar 2024. Dit komt doordat er door gebrek aan capaciteit andere prioriteiten zijn gesteld.

Vanuit het toezichtgebied Water is met de Brabantse waterschappen op ambtelijk niveau een gesprek gevoerd in het tweede kwartaal. De resultaten van de toezichtgesprekken worden besproken in de vergadering tussen Gedeputeerde Staten en de Noord-Brabantse Waterschapsbond.

2.2.2 Bestuurlijke dialooggesprekken

Beleidsdoel

Tijdens deze gesprekken komen onderwerpen over de kwaliteit van het openbaar bestuur in de breedte aan de orde. Interbestuurlijk toezicht maakt onderdeel daarvan uit. Het kan daarbij zowel gaan over actuele lopende zaken ('going concern') als toekomstige zaken met mogelijkheden tot verbetering ('growing concern'). Dit bestuurlijk gesprek wordt voorafgegaan door een ambtelijk dialooggesprek. Daarbij wordt ook gekeken naar de gewenste deelnemers aan het bestuurlijke gesprek.

Geplande activiteit

In 2023 hebben we te maken met een nieuw bestuur en daarmee mogelijk met een nieuwe gedeputeerde als portefeuillehouder. Bij de kennismaking zal worden gepolst hoe deze aankijkt tegen het voeren van bestuurlijke dialooggesprekken als onderdeel van een bredere discussie met betrekking tot de kwaliteit van het openbaar bestuur. Dit onderwerp komt ook terug in het Beleidskader 'Toekomstbestendig bestuur' dat dit jaar wordt opgesteld.

Realisatie

Binnen het programma Kwaliteit Openbaar Bestuur, waarvan IBT onderdeel is, hebben er in 2023 geen bestuurlijke dialooggesprekken met toezichtontvangers plaatsgevonden op de wijze zoals in het beleidsdoel is geformuleerd. Dit vanwege het aantreden van een nieuw bestuur en de inspanningen om te komen tot het beleidskader Toekomstbestendig bestuur.

2.2.3 Klankbordgroep IBT

Beleidsdoel

Interactie tussen toezichthouder en toezichtontvangers. In 2021 is er een profiel van de Klankbordgroep IBT opgesteld, waarbij is vastgesteld dat de Klankbordgroep door middel van overleg en consultatieronden betrokken is bij het taakveld Interbestuurlijk Toezicht.

Het contact is gericht op:

- gevraagde en ongevraagde feedback om het toezicht passend en impactvoller te laten zijn bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven;
- input en draagvlak op de beleidsproducten, die bijdragen aan de modernisering en professionalisering van het interbestuurlijk toezicht;
- inzichten over de wijze en de uitkomsten van beoordelen van het systematisch toezicht.

Geplande activiteit

Met de deelnemers van de Klankbordgroep worden alle functiedisciplines, toezichtgebieden, typen toezichtontvangers (gemeenten, GR'en en waterschappen) en alle regio's vertegenwoordigd. De Klankbordgroep wordt in 2023 onder andere uitgenodigd om bij te dragen aan de evaluatie van het aflopende beleidskader én voor het formuleren van nieuwe beleidsdoelen voor het nieuwe beleid van IBT.

Realisatie
In 2023 stonden de bijeenkomsten met de Klankbordgroep in het teken van het beleidskader. In mei hebben we samen teruggekeken en daarmee bijgedragen aan de evaluatie van het aflopende beleidskader. In juni is een inspirerende sessie met hen geweest over de beleidsdoelen voor het nieuwe beleidskader.

2.2.4 Kennisbijeenkomsten

Beleidsdoel
Het organiseren van plenaire kennisbijeenkomsten voor toezichtontvangers om het lerende effect van en met elkaar te stimuleren. In de kennisbijeenkomsten komen actuele ontwikkelingen, eventueel aangevuld met handreikingen en toelichtingen, evenals de uitkomsten van uitgevoerde themaonderzoeken en best practices, aan bod.

Voor Financieel toezicht waren geen kennisbijeenkomsten gepland. Reden hiervoor is dat voor het toepassen van wetgeving, bijvoorbeeld het Besluit Begroting en Verantwoording, al door andere partijen bijeenkomsten en netwerkdagen worden georganiseerd.

Geplande activiteit Huisvesting vergunninghouders
Voor Financieel toezicht waren geen kennisbijeenkomsten gepland. Reden hiervoor is dat voor het toepassen van wetgeving, bijvoorbeeld het Besluit Begroting en Verantwoording, al door andere partijen bijeenkomsten en netwerkdagen worden georganiseerd.
In navolging van de Rondetafelbijeenkomst die in november 2022 tijdens de Week van het Wonen is georganiseerd rondom het huisvesten van vergunninghouders in de Brabantse gemeenten, zal in het najaar een nieuwe bijeenkomst worden gehouden, waarbij de actualiteit rondom dit onderwerp vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht.

Realisatie Huisvesting vergunninghouders
In december 2023 organiseerde we een kennis- en informatiebijeenkomst voor alle Brabantse gemeenten over Huisvesting vergunninghouders. Het onderwerp was de aanhoudende grote opgave in onzekere tijden. De gemeenten kregen de gelegenheid om hierover vragen te stellen aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Immigratie- en Naturalisatiedienst. Ook is door de Thuisgevers, een initiatief van de gemeente Kampen en de Protestantse Kerk Nederland, een toelichting geven over hoe zij vergunninghouders versneld aan een nieuw bestaan helpen.

Daarnaast zijn wij organisator en deelnemer aan het halfjaarlijks overleg van het COA met gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Geplande activiteit Informatie- en archiefbeheer
In 2022 is gestart met een meerdelige serie van kennisbijeenkomsten rondom het archiefwettelijke onderwerp ‘Overzicht van archiefbescheiden’. Deze serie wordt georganiseerd door de Brabantse archivarissen in samenwerking met IBT. In het voorjaar van 2023 vindt de tweede bijeenkomst plaats, die gewijd wordt aan het beheer van een dergelijk overzicht en het erbij behorende Informatiebeheerplan.

Realisatie Informatie- en archiefbeheer

In mei 2023 was de tweede kennisbijeenkomst in het provinciehuis over het wettelijk verplichte overzicht van archiefbescheiden. In 2024 organiseren we een derde en laatste bijeenkomst. Samenvattend kan worden gesteld dat de bijeenkomst van 2023 geslaagd is. Aangetoond is dat toezichtontvangers aan de hand van gepresenteerde best practices aan de slag gaan in hun eigen praktijk.

Geplande activiteit Monumentenzorg

In het najaar van 2023 wordt tijdens een kennisbijeenkomst de nieuwe werkwijze van het interbestuurlijk toezicht, gericht op Monumentenzorg aan de toezichtontvangers gepresenteerd. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met andere belanghebbende partijen op het gebied van Erfgoed, zoals het Monumentenhuis Noord-Brabant, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.

Realisatie Monumentenzorg

De geplande bijeenkomst over de nieuwe werkwijze voor Monumentenzorg is niet georganiseerd. Wel is de nieuwe werkwijze van Monumentenzorg afgestemd en gecommuniceerd met het Monumentenhuis Noord-Brabant. Ook is de nieuwe werkwijze kort aan de orde geweest op een kennissessie voor gemeenten georganiseerd door Monumentenhuis Noord-Brabant en de provincie over de gevolgen van de nieuwe Omgevingsverordening voor het splitsten van waardevolle boerderijen.

Geplande activiteit Omgevingsrecht

In het voorjaar wordt er een themabijeenkomst georganiseerd met als onderwerp ‘VTH-beleidsdoelen’. In het najaar van 2023 vinden de regiobijeenkomsten Best Practices voor gemeenten en waterschappen plaats.

Realisatie Omgevingsrecht

Door onderbezetting (door langdurig ziekteverzuim) en daardoor herverdeling van prioriteiten zijn de voorgenomen themabijeenkomst ‘VTH-beleidsdoelen’ en de regiobijeenkomsten Best Practices doorgeschoven naar 2024.

2.3 Diagnose

Toezicht houden kan niet zonder inzicht te hebben in de uitvoeringspraktijk van de toezichtontvangers. Daarom voeren we onder andere het jaarlijkse systematisch toezicht uit, dat per toezichtgebied anders is, én themaonderzoeken en reality checks. Een belangrijke graadmeter zijn de klachten en de signalen die wij ontvangen van verontruste burgers en bedrijven.

2.3.1 Systematisch toezicht

Beleidsdoel

Om de taakuitvoering van de toezichtontvangers te kunnen beoordelen, hebben we informatie en bij voorkeur indicatoren nodig. In onze toezichtmethodieken streven we naar een zo minimaal mogelijk aantal indicatoren die tegelijkertijd ons maximaal informeren over de mate waarin de wettelijke taken worden uitgevoerd.

Concreet betekent dit dat we aan het systematisch toezicht invulling geven door:

- De toezichtontvangers periodiek te beoordelen op een aantal aspecten,
- Het toezichtoordeel bestaat uit de volgende kwalificaties en bijpassende kleuren:
  - voldoet: groen
  - voldoet gedeeltelijk: oranje
  - voldoet niet: rood
  - verschoonbaar: wit; alleen van toepassing bij Huisvesting vergunninghouders;
- De toepassing van de zogenoemde interventieladder. Bij geconstateerde tekortkomingen vindt er een actie plaats vanuit de toezichthouder, die past bij het desbetreffende landelijk afgesproken interventieproces. Dit proces wordt proportioneel en risicogericht toegepast;
- De toepassing van maatregelen vanuit Financieel toezicht, die horen bij repressief en preventief toezicht.

Geplande activiteit

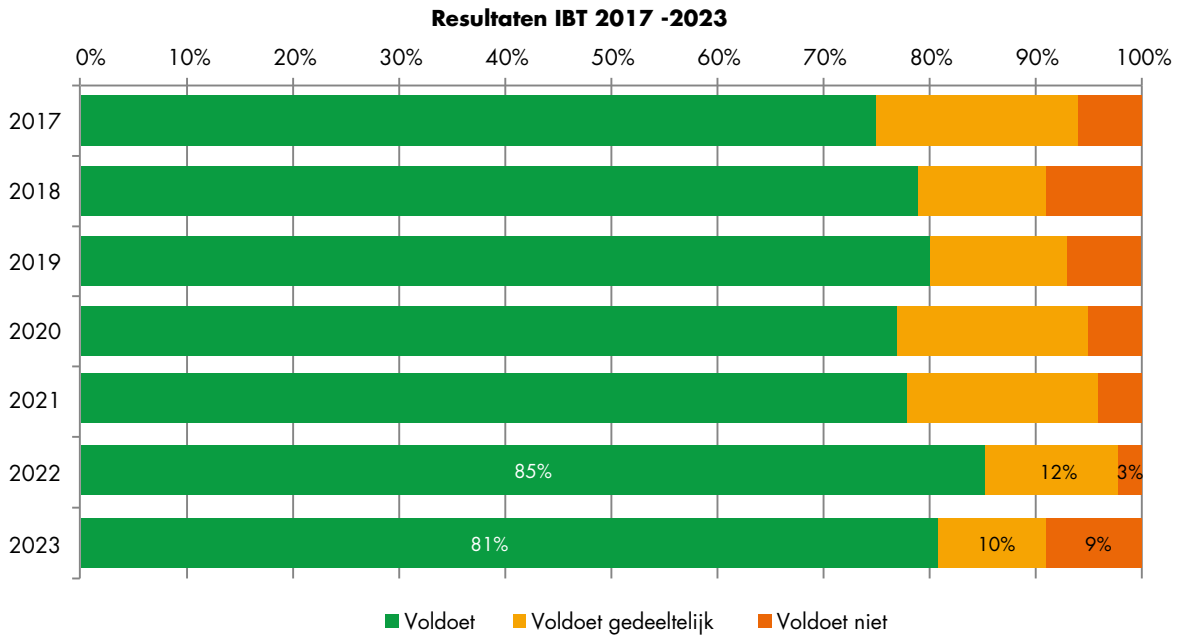
In 2023 wordt er systematisch toezicht ingezet voor de toezichtgebieden Financieel toezicht, Huisvesting vergunninghouders, Informatie- en archiefbeheer, Monumentenzorg, Omgevingsrecht, en Water. Het toezicht op de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro) richtte zich in het verleden tweejaarlijks op de toepassing van de eisen bij gebiedsdekkende structuurvisies en actuele bestemmingsplannen. Door de aanpassing van de wet is de verplichting van actuele bestemmingsplannen komen te vervallen en daarmee de grondslag voor het toezicht. De Wro gaat met de komst van de nieuwe Omgevingswet hierin op, net als de Monumentenwet, de Wabo[3] en de Waterwet. Voor de toezichtmethodiek van 2023 heeft dit geen consequenties aangezien die nog gebaseerd is op de huidige wetgeving.

Realisatie

In 2023 hebben we op de gebieden Financieel toezicht, Huisvesting vergunninghouders, Informatie- en archiefbeheer, Omgevingsrecht, Monumentenzorg en Water systematisch toezicht gehouden. In bijlage 4.2 en verder is voor elk toezichtgebied de methode van het systematisch toezicht beschreven en wat de resultaten zijn. Ook zijn in het dashboard van de provincie Noord-Brabant alle prestaties in de vorm van een kleur van het systematisch toezicht in één oogopslag per gemeente te zien. Per toezichtgebied én per toezichtontvanger zijn daar ook de brieven met de toezichtoordelen te zien.

3 Wabo is de afkorting van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.

Aan het eind van 2023 is het overall beeld[4] over de toezichtgebieden als volgt:

In dit totaaloverzicht zijn de beoordelingen van 2023 gebaseerd op de volgende onderdelen:

1. Financieel toezicht: gemeentebegroting 2024.
2. Huisvesting vergunninghouders: taakstelling over 2023.
3. Informatie- en archiefbeheer: archiefverslag 2022 en verbeterplan.
4. Omgevingsrecht: naleving selectie procescriteria Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) waaronder evaluatieverslag 2022, uitvoeringsprogramma 2023 en actualiteit beleidsplan. En ook een aantal beoordelingsvragen over Monumentenzorg en Ruimtelijke ordening.
5. Water: bestuurlijke samenvatting stand van zaken 2023.

Conclusie

Met een gerealiseerde gemiddelde score van alle toezichtgebieden van 81% 'Voldoet' in 2023 wordt voldaan aan de doelstelling uit het beleidskader dat minstens 75% van alle toezichtontvangers 'Voldoet' en daarmee de kleur groen krijgt op het dashboard van Noord-Brabant. Dit geeft echter beperkte informatie over de bereikte resultaten in de afzonderlijke toezichtgebieden.

De uitvoering van het Interbestuurlijk toezicht geeft in de afzonderlijke toezichtgebieden voor 2023 het volgende beeld:

Financieel toezicht

53 gemeenten hebben de beoordeling 'Voldoet'. Bij 3 gemeenten is sprake van 'Voldoet gedeeltelijk' waarbij in het laatste begrotingsjaar financieel evenwicht wordt bereikt door de betreffende gemeente.

4 Hierbij is uitgegaan van de toezichtoordelen van alle toezichtontvangers. Zie de bijlage voor de toelichting per toezichtgebied.

Huisvesting vergunninghouders

Vanwege de vluchtelingencrisis is de druk op de gemeenten groot om te kunnen voldoen aan de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders. Alhoewel de taakstelling in de tweede halfjaar is bijgesteld doordat de Immigratie- en Naturalisatiedienst en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers een achterstand hadden met het verwerken van de vergunningaanvragen, is het de gemeenten niet gelukt om alle toegewezen vergunninghouders te huisvesten. Het aantal gemeenten dat 'Voldoet' is 21, 4 gemeenten kregen het oordeel 'Voldoet gedeeltelijk' en 22 gemeenten 'Voldoet niet'. 9 gemeenten kregen 'Verschoonbaar'.

Informatie- en archiefbeheer

Eén gemeente en één gemeenschappelijke regeling hebben het oordeel 'Voldoet niet'. Deze toezichtontvangers hebben het gevraagde informatiearrangement niet of niet tijdig aangeleverd. Twee gemeenschappelijke regelingen hebben, ondanks het indienen van een informatiearrangement, geen inhoudelijk oordeel ontvangen vanwege het ontbreken van een voldoende actuele inspectierapportage van de archivaris, en vanwege het voor het eerst indienen van een informatiearrangement.

Omgevingsrecht

45 gemeenten hebben een beoordeling 'Voldoet' gekregen, 10 gemeenten 'Voldoet gedeeltelijk' en één gemeente 'Voldoet niet' en is daardoor onder actief toezicht geplaatst. De onderdelen Monumentenzorg en Ruimtelijke Ordening maken hier ook onderdeel vanuit. Voor het toezicht Monumentenzorg zijn vier beoordelingsvragen opgenomen in de systematische toezichtronde van Omgevingsrecht. De vragen gingen over de naleving van de eisen over capaciteit, deskundigheid en de beleidscyclus VTH. We beoordeelden in het systematisch toezicht Omgevingsrecht ook twee vragen over Ruimtelijke ontwikkeling.

Water

Op basis van door de waterschappen aangeleverde informatie en de aanvullende toelichting tijdens de ambtelijke gesprekken beoordeelden we dat de waterschappen op alle onderdelen 'Voldoen'.

2.3.2 Dashboard en publiceren toezichtbrieven

Beleidsdoel

We zijn transparant over de resultaten van ons toezicht, waardoor mede een vorm van benchmarking mogelijk is.

Geplande activiteit

Begin 2023 wordt de doorontwikkelde digitale en integrale Brabantse kleurenkaart als dashboard voor de gemeenten van Noord-Brabant gepubliceerd. Hierop worden de prestaties van de gemeenten van de laatste vijf jaar per jaar en per toezichtgebied getoond. Niet alleen de look en de functionaliteit is van het nieuwe dashboard verbeterd, ook zullen vanaf dit jaar het toezichtoordeel aan de betreffende gemeente worden gekoppeld. Dit voorziet niet alleen in de behoefte van de gemeenteraden, maar past ook bij de transparantie die de per 1 mei 2022 ingevoerde Wet open overheid (Woo) voorstaat met betrekking tot actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. De colleges van burgemeester en wethouders en de gemeenteraden zijn begin 2022 reeds schriftelijk over dit voornemen geïnformeerd en dit zal binnenkort worden herhaald.

Realisatie
Het nieuwe doorontwikkelde IBT-Dashboard is in april 2023 gepubliceerd. Op het dashboard zijn de toezichtoordelen van de Brabantse gemeenten over de afgelopen vijf jaar zichtbaar gemaakt op een kleurenkaart. Naast de toezichtoordelen worden in het kader van de Woo vanaf het onderzoeksjaar 2023 ook de aan de gemeente verstuurde brieven met daarin het toezichtoordeel gekoppeld aan het dashboard.

2.3.3 Risicogericht toezicht

Beleidsdoel
Ons toezicht richt zich op die situaties waar risico's zijn met potentieel grote maatschappelijke gevolgen, zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch. Eens in de twee jaar maken we samen met de toezichtontvangers een risicoanalyse die we gebruiken bij het bepalen op welke risico's we de periode aarna extra moeten letten.
Bij geconstateerde tekortkomingen interveniëren we proportioneel en risicogericht conform het interventieproces.

Geplande activiteit
Net als in 2022 diepen we actielijn 5 'Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's' van het ATT in 2023 verder uit, rekening houdend met het gestelde beleidsdoel. In het nieuwe beleidskader Toekomstbestendig Bestuur zal het risicogericht toezicht opnieuw worden gedefinieerd, waarbij de ontwikkelingen binnen de actielijn van het ATT worden meegewogen.

Geplande activiteit Financieel toezicht
Het risicogericht toezicht komt bij Financieel toezicht met name tot uiting in de specifieke toezichtthema's die door het Vakberaad Gemeentefinanciën worden vastgesteld. Voor 2023 is geen toezichtthema vastgesteld. Wel wordt vanuit het vakberaad gestart met een verdere doorontwikkeling van de actielijn Risicogericht toezicht vanuit het ATT. Een projectgroep gaat hiermee aan de slag door het onderzoeken en ontwikkelen van risicoprofielen voor gemeenten en een eenduidige methode om daartoe te komen. Daarnaast vindt in 2023 de interne evaluatie plaats van de systematiek van beperkt en uitgebreid begrotingsonderzoek binnen het kader van risicogericht toezicht en de wijze van communicatie over de toezichtintensiteit naar de toezichtontvanger.

Realisatie Financieel toezicht
In 2023 is gestart met de toepassing van risicogericht toezicht bij de beoordeling van de gemeentelijke begrotingen 2024. Daarbij is gebruik gemaakt van het door de werkgroep ontwikkelde risicoprofiel om de diepgang van het begrotingsonderzoek op specifieke onderdelen van de begroting te bepalen.

Medio 2024 vindt de interne evaluatie van de systematiek plaats. Vervolgstap is het invulling geven aan het onderdeel proportioneel toezicht als het gaat om toezichtintensiteit naar de toezichtontvanger.

Geplande activiteit Huisvesting vergunninghouders
Het risicogericht toezicht is bij Huisvesting vergunninghouders in eerste instantie minder aan de orde dan bij de andere toezichtgebieden omdat dit toezicht zich vooral toespitst op het halen van de door het Rijk opgelegde halfjaarlijkse taakstelling. Echter, als de taakstelling niet is gehaald, vindt er een ambtelijke interventie plaats waarbij de desbetreffende gemeente een Plan van Aanpak moet

opleveren met daarin risicobeperkende maatregelen om te voorkomen dat de achterstand op gaat lopen. Met name voor 2023 is het belangrijk dit te voorkomen doordat de taakstelling fors omhoog gaat ten opzichte van voorgaande jaren. Vanaf 2023 worden de risicobeperkende maatregelen ook een agendapunt bij de dialooggesprekken.

Naast het systematisch toezicht draagt dit toezichtgebied actief bij aan het provinciale Kernteam dat zich bezighoudt met het asielbeleid in de provincie en aan de landelijke overlegorganen rondom dit onderwerp.

Realisatie Huisvesting vergunninghouders

Huisvesting was voor gemeenten moeilijk dit jaar. Dit kwam door de grote instroom van asielzoekers, de verhoogde taakstelling van vergunninghouders en de te krappe woningmarkt. Wij rapporteerden daarom maandelijks of de taakstelling vergunninghouders was gehaald. De beoordeling van deze informatie deelden wij ook met de veiligheidsregio's, de commissaris van de Koning en de gedeputeerden. Met gemeenten die achterliepen namen we ambtelijk contact op om oplopende achterstanden te voorkomen. Gemeenten onder actief toezicht en gemeenten met een te grote omvang van de achterstand, stelde op ons verzoek een Plan van Aanpak op. De plannen zijn door ons beoordeeld en we zijn in gesprek gegaan met de gemeenten over de betreffende problematiek. Met deze extra activiteiten richten we ons op het bevorderen van de uitstroom van vergunninghouders uit de AZC's. Hiermee beperken we het risico dat er te weinig opvangplaats is voor asielzoekers.

Geplande activiteit Informatie- en archiefbeheer

Informatie- en archiefbeheer continueert de in 2021 ingevoerde toezichtmethodiek, welke specifiek inspeelt op risicogericht toezicht. Er zijn afspraken met de Brabantse archivarissen, als horizontale toezichthouders, gemaakt om de aanbevelingen vanuit de (twee)jaarlijkse inspecties naar aard en grootte van risico te prioriteren. Vervolgens dienen de toezichtontvangers de aanbevelingen 1-op-1 over te nemen in een verbeterplan. Het verbeterplan wordt beoordeeld door de interbestuurlijk toezichthouder, waarbij het opvolgen van de aanbevelingen van de archivaris, en daarmee het mitigeren van de risico's, het belangrijkste toezichtcriterium vormt.

Naast het systematisch toezicht is in 2022 een werkgroep gestart van archivarissen en toezichthouders om een systematiek van risicoklassen uit te denken die bij het horizontale toezicht op het informatie- en archiefbeheer kan worden toegepast. Een dergelijke systematiek bestaat nog niet binnen dit vakgebied. De werkgroep zal in 2023 het resultaat zowel binnen de provincie als in landelijke gremia presenteren.

Realisatie Informatie- en archiefbeheer

In 2023 heeft een werkgroep van archivarissen en toezichthouders een systematiek van risicoklassen uitgewerkt die bij het horizontale toezicht op het informatie- en archiefbeheer kan worden toegepast. Deze werkgroep is in 2022 gestart, en heeft in het afgelopen jaar zijn inspanningen voortgezet. De eindpresentatie moet nog plaatsvinden.

In 2023 toetsen wij tevens, op verzoek van de archivarissen in Noord-Brabant, de kwalitatieve staat van de informatiehuishouding. De bevindingen van de archivarissen vormen daarbij ons uitgangspunt. Dit passen wij ook toe bij de gemeenschappelijke regelingen en de waterschappen. Deze aanpak heeft ertoe geleid dat in 2023 een groter aantal toezichtontvangers de beoordeling 'voldoet gedeeltelijk' kreeg, dan in 2022.

Ook hebben we in 2023, in samenspraak met de archivarissen, verder ingezet op het wettelijk verplichte overzicht van archiefbescheiden. Dit overzicht is een essentieel instrument om grip te krijgen op de informatiehuishouding. In 2023 voerden wij een inventarisatie uit naar de kwaliteit van de overzichten van archiefbescheiden. De uitkomsten daarvan zijn in december 2023 gedeeld met de toezichtontvangers in een rapport op hoofdlijnen. Uit de inventarisatie blijkt dat er nog het nodige werk te verzetten is om te voldoen aan de vereisten van het overzicht.

Geplande activiteit Monumentenzorg

Monumentenzorg richt het systematisch toezicht op relevante risico's bij de taakuitvoering door gemeenten op het gebied van het beschermen en onderhouden van archeologie, cultuurhistorie en monumentenzorg. Als gemeenten deze taken niet goed uitvoeren, is het risico groot dat onroerend cultureel erfgoed beschadigd wordt of voorgoed verloren gaat.

Realisatie Monumentenzorg

In 2023 lag de focus op het meer risicogericht inrichten van dit toezichtgebied in lijn met het gedachtengoed van het landelijk rapport 'Lappendeken'. Dit betekent concreet dat gemeenten niet meer de gebruikelijke toezichtinformatie op basis van de Verordening systematisch toezicht Noord-Brabant hoefden in te zenden. In plaats daarvan richten we ons voor Monumentenzorg op de taakuitvoering van toezicht en handhaving door gemeenten in de cyclus van beleid, uitvoering en rapportage en de naleving van de kwaliteitscriteria VTH (kritieke massa). Dat gebeurde in nauwe afstemming en samenwerking met het toezichtgebied Omgevingsrecht.

In het systematisch toezicht vanuit Omgevingsrecht zijn in 2023 vier specifieke vragen opgenomen met betrekking tot VTH aangaande Monumentenzorg. De gemeenten hebben elk een beoordelingsformulier gekregen met oordeel en verbeterpunten. Daarnaast zijn de resultaten uit de tweejaarlijkse Rijksmonitor gemeenten van de Erfgoedinspectie nader bekeken en vergeleken met de resultaten uit het systematisch toezicht. Met een aantal relatief slecht scorende gemeenten wordt voorjaar 2024 een open dialooggesprek gevoerd om een nader beeld te krijgen van de praktijk achter de scores en van de mogelijkheden tot verbetering.

Geplande activiteit Omgevingsrecht

De beoordelingsvragen richten zich bij het systematisch toezicht in 2023 op relevante risico's bij niet-naleving van de wettelijke procescriteria VTH. Enkele vragen gaan over Monumentenzorg en Ruimtelijke Ontwikkeling. Daarnaast kan het voorkomen dat er onderzoek wordt gedaan naar de VTH-taakuitvoering door het bevoegd gezag in het onverhoopte geval er in 2023 een incident plaatsvindt met grote maatschappelijke gevolgen of grote bestuurlijke impact. Dat komt tot op heden sporadisch voor. Verder gebeurt het regelmatig dat het Rijk vanuit haar rol als stelselverantwoordelijke, de provincies vraagt om in de rol van interbestuurlijk toezichthouder actie te ondernemen richting gemeenten. Dat gebeurt bij door het Rijk gesignaleerde risico's op basis van uitgevoerde stelselonderzoeken. Een voorbeeld is het onderwerp 'Inbreng basistaken'. In 2023 besteden we vanuit Omgevingsrecht nadrukkelijk aandacht aan het vervolg daarvan bij een kleine groep Brabantse gemeenten die nog niet alle basistaken bij een omgevingsdienst hebben ondergebracht.

Realisatie Omgevingsrecht

Ondanks de personele onderbezetting is het gelukt om de beoordeling van de VTH-documenten van alle gemeenten in 2023 af te ronden. De Brabantse waterschappen ontvingen in 2023 feedback op hun VTH-documenten. In 2023 besteedden we nadrukkelijk aandacht aan het vervolg van het onderwerp 'Inbreng basistaken' bij de Brabantse gemeenten die nog niet alle basistaken bij een

omgevingsdienst hadden ondergebracht. Eind 2023 zijn de resterende basistaken (voornamelijk asbest) alsnog bij de omgevingsdienst ingebracht mede door de aandacht die we vanuit onze IBT-rol aan dit onderwerp hebben besteed.

2.3.4 Harmonisatie processen systematisch toezicht

Beleidsdoel

Door een uniforme werkwijze te hanteren, is het transparant voor de toezichtontvanger hoe we het toezicht uitvoeren, op welke wijze er wordt getoetst (normen) en hoe we omgaan met de bevindingen. Hierdoor is de rechtszekerheid van de toezichtontvanger geborgd en zijn verwachtingen over en weer helder.

Geplande activiteiten

In 2022 zijn conformerend aan actielijn 4 'Uniformiteit' van het ATT alle eigenschappen van het systematisch toezicht per toezichtgebied in kaart gebracht. Voor 2023 staat de volgende fase van dit project gepland, namelijk de analyse op welke onderdelen binnen het systematisch toezicht eenduidigheid kan worden bereikt. In dit kader zullen ook de briefsjablonen van de toezichtoordelen tegen het licht worden gehouden.

Realisatie

Met het beleidskader 2020-2023 en daaruit volgende uitvoeringsagenda 2023 zijn onze toezichtontvangers op transparante wijze geïnformeerd over hoe wij het toezicht uitvoeren en omgaan met de bevindingen. In 2023 is een eerste stap gezet in het harmoniseren van de toezichtbrieven van de verschillende toezichtgebieden.

2.3.5 Inzet IBT-data van digitalisering en datamanagement

Beleidsdoel

We voeren het toezicht efficiënt uit door waar mogelijk gebruik te maken van bestaande gegevens en 'open' informatie. Uitgangspunt is het (her)gebruik van (de)centraal beschikbare data.

Geplande activiteiten

IBT vervolgt in 2023 de samenwerking met het CIO[5] Office om voor het programma Kwaliteit Openbaar Bestuur, waarvan IBT deel uitmaakt, te komen tot een passende Roadmap Datagedreven Werken. We sluiten hiermee aan bij de Uitvoeringsagenda Digitale Transformatie van de provincie Noord-Brabant.

De provincie blijft ook in 2023 deelnemen aan de interprovinciale werkgroep Datagedreven toezicht. Dit is een initiatief van het Landelijk Coördinatoren Overleg.

Financieel toezicht werkt, net als bijna alle provincies, sinds 2021 met de applicatie financieel toezicht, waarin de registratie en verslaglegging van het begrotingsonderzoek plaatsvindt. In 2023 worden deze werkwijze en rapportages in Power BI ontwikkeld zodat de data goed kan worden gebruikt bij het maken van analyses. Op deze wijze kunnen trends en ontwikkelingen van de financiele positie van gemeenten beter worden waargenomen en vergeleken.

---

5 De afkorting CIO staat voor Chief Information Officer.

Realisatie
De uitkomsten van het onderzoek "roadmap data gedreven werken" zijn in 2023 afgestemd met het CIO-office. Aanbevelingen in het rapport krijgen invulling in de Uitvoeringsagenda 2024 en worden aangesloten bij de speerpunten in ons (nieuwe) beleidskader.

De provincie was in 2023 ook vertegenwoordigd in de interprovinciale werkgroep Datagedreven toezicht. De werkgroep werkt aan de hand van het spoorboekje datagedreven IBT. Er is voor Brabant dit jaar geen resultaat geweest. De handreiking die in dit jaar door Noord-Holland voor Omgevingsrecht is opgeleverd hebben wij voor kennisgeving aangenomen. Deze is op dit moment niet toe te passen voor ons toezicht.

Financieel Toezicht heeft ook in de begrotingsronde 2024 de applicatie financieel toezicht toegepast. Het ontwikkelen van rapportages in PowerBI is vooruitgeschoven omdat er een andere prioritering is gemaakt in de inzet van het team Financieel toezicht.

2.3.6 Thema-onderzoeken

Beleidsdoel
Het bevorderen van samenwerking en kennisdeling aan de hand van zogeheten best practices.

Geplande activiteiten
1. In het voorjaar voert Omgevingsrecht een themaonderzoek Follow Up uit naar aanleiding van de themaonderzoeken 'Constructieve veiligheid' en 'Klachten en Meldingen'. Het beoogde resultaat is een overzicht van de wijze waarop gemeenten die onderdeel waren van een themaonderzoek, de verbeterpunten hebben geborgd voor de toekomst en waar nodig het bestaande handhavingsbeleid en/of de uitvoeringsorganisatie daarop hebben aangepast. Daarnaast van gemeenten die geen onderdeel waren van een themaonderzoek, een overzicht van de wijze waarop zij gebruik hebben gemaakt van de aanbevelingen van de algemene rapportage. De resultaten van onze analyse vormen belangrijke input om intern te evalueren en door te ontwikkelen wat een effectieve en efficiënte manier is om gemeenten te helpen hun taken op een correcte wijze uit te voeren.
2. Omgevingsrecht voert in 2023 tevens een themaonderzoek uit met het onderwerp 'Intrekking ongebruikte Wabo-vergunningen'. De keuze voor een risicothema is vooraf afgestemd met de contactpersonen bij gemeenten en waterschappen. Het onderzoek is gepland in het najaar van 2023.
3. Samen met de VBG wordt een onderzoek uitgevoerd naar de financiële situatie van onze gemeenten. De resultaten daarvan worden door de gezamenlijke Brabantse overheden aangeboden aan de minister van BZK.
4. Verder voert Financieel toezicht in 2023 een themaonderzoek uit naar onderwijshuisvesting, vanuit het oogpunt van (vervangings)investeringen en integrale huisvestingsplannen voor scholen in relatie tot de beschikbare middelen in de gemeentelijke begrotingen

Realisatie
1. Omgevingsrecht deed in het voorjaar bij negen gemeenten onderzoek naar de 'Follow Up' met de vraag wat er is gedaan met de conclusies en aanbevelingen uit een aantal Brabantbrede rapporten. Het betreft de themaonderzoeken 'Maatregelen externe veiligheid spoorzone', 'Gemeentelijk toezicht constructieve veiligheid' en 'Gemeentelijke taakuitvoering klachten en meldingen Wabo-overtredingen'. Onze conclusie is dat de Brabantbrede rapporten gemeenten

vaak nieuwe inzichten geven, waarna werkwijzen worden aangepast. Aandachtspunt is dat de rapporten niet altijd bij de 'vakafdeling' terecht komen en door personeelswisselingen de rapporten bij nieuwe medewerkers niet bekend zijn. Ook ontvingen we een aantal tips en tops over onze manier van communiceren over de uitkomsten van onze thema-onderzoeken. We doen daar ons voordeel mee bij toekomstige onderzoeken.

2. Door onderbezetting is het voorgenomen themaonderzoek 'Intrekking ongebruikte Wabo-vergunningen' niet uitgevoerd.
3. In samenwerking met de VBG stelden we in 2023 het rapport 'Investeren in de eerste overheid' op. Dit rapport naar de financiële situatie van gemeenten boden we aan de minister van BZK aan. In financieel onzekere tijden een duidelijk signaal, niet alleen namens onze Brabantse gemeenten, maar ook vanuit interbestuurlijk toezicht voor het scheppen van duidelijkheid en stabiliteit in de financiering van gemeenten om daarmee toekomstbestendig te zijn.
4. In 2023 is het themaonderzoek naar onderwijshuisvesting opgestart. Afronding hiervan vindt plaats in 2024.

2.3.7 Klachten en signalen

Beleidsdoel

Onderzoeken of de betreffende lokale overheid zijn wettelijke taken naar aanleiding van een klacht van een burger of bedrijf naar behoren uitvoert.

Geplande activiteiten

Onderdeel van onze wettelijke rol als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van klachten en signalen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door de lokale overheden. Op basis van ervaringen uit voorgaande jaren houden we in 2023 rekening met een twintigtal klachten. De behandeling van klachten doen we in lijn met de prioritering en procedure die terug te vinden is in het beleidskader.

Realisatie

Onderdeel van onze wettelijke rol als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van klachten en signalen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door de lokale overheden. We ontvingen 12 klachten op het gebied van Omgevingsrecht en één op het gebied van Informatie- en archiefbeheer. Bij de afhandeling daarvan maakten we gebruik van mediationvaardigheden. De indieners kregen een terugmelding telefonisch, per mail of per brief.

2.3.8 Landelijke werkgroep IBT Erfgoed

Beleidsdoel

Door het opstellen en uitvoeren van een concreet actieplan draagt een landelijke werkgroep eraan bij dat het Rijk, provincies en gemeenten schouder aan schouder staan om er samen voor te zorgen dat de kwaliteit van het openbaar bestuur op het speelveld van erfgoed naar een hoger niveau wordt getild zodat de inwoners daar uiteindelijk baat bij hebben.

Geplande activiteiten

Net als vorig jaar neemt Brabant ook in 2023 actief deel aan de landelijke werkgroep IBT Erfgoed.

Die tijdelijke werkgroep is medio 2021 op initiatief van het Inter Provinciaal Overleg (IPO) van start gegaan met ambtelijke vertegenwoordigers van provincies, Vereniging Nederlands Gemeenten (VNG) en de ministeries BZK en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Aanleiding was het rapport 'Een lappendeken. Zicht op toezicht door provincies'.

Realisatie
Ook in 2023 nam Brabant actief deel aan de landelijke werkgroep IBT Erfgoed.

Die tijdelijke werkgroep is medio 2021 op initiatief van het IPO van start gegaan met ambtelijke vertegenwoordigers van provincies, Vereniging Nederlands Gemeenten (VNG) en de ministeries BZK en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Aanleiding was het rapport 'Een lappendeken. Zicht op toezicht door provincies'. Op 14 maart 2023 is vanuit het IPO een brief verstuurd aan de ministeries van OCW en BZK, met daarin aangegeven dat de provincies het toezicht Monumentenzorg in de toekomst op een risico gerichte manier in willen richten met gebruikmaking van uniforme indicatoren en de resultaten uit de tweejaarlijkse Rijksmonitor gemeenten van de Erfgoedinspectie. Ook is in de brief vanuit het IPO gevraagd om extra middelen voor de provincies om het toezicht Monumentenzorg op een adequate manier te kunnen invullen. Eind 2023 was er nog geen concrete toezegging van het Rijk over de gevraagde middelen.

2.4 Overkoepelende activiteiten en projecten

2.4.1 Voorbereiding Omgevingswet

Beleidsdoel
Doel is om te komen tot een heldere IBT-strategie voor de situatie onder de Omgevingswet waaronder begrepen de rol en strategie van IBT-taken bij de provinciale Omgevingsverordening.

Geplande activiteiten
Bij het schrijven van de uitvoeringsagenda is de inwerkingtreding van de Omgevingswet voorzien per 1 juli 2023. Deze wet betreft een stelselherziening alsmede een vernieuwing van het omgevingsrecht. Zowel qua inhoud als taakuitvoering heeft de Omgevingswet grote gevolgen voor gemeenten, waterschappen en provincies. De wettelijke vereisten voor een professionele uitvoeringsorganisatie aan de hand van een goed werkende en sluitende beleidscyclus blijft onder de Omgevingswet ongewijzigd.

Als maatschappelijke doelen noemt de wetgever:
a. een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden;
b. de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

Ook in 2023 worden de wetsontwikkelingen nauwlettend in de gaten gehouden. Via een projectmatige aanpak vervolgen we onze voorbereidingen uit voorgaande jaren en richten we ons op de bestaande IBT-activiteiten en de bestaande afspraken over interne organisatie en afstemming. Tevens gaan we de samenwerking op het terrein van de fysieke leefomgeving inventariseren, tegen het licht houden en waar nodig aanpassen. Ook passen we de bestaande 'Verordening systematisch toezichtinformatie Noord-Brabant' technisch en inhoudelijk aan op de nieuwe wetgeving.
Deze aanpak doen we zoveel mogelijk in afstemming en samenwerking met andere provincies via de landelijke vakgroep IBT-Omgevingsrecht.

Realisatie

De Omgevingswet betreft een stelselherziening alsmede een vernieuwing van het omgevingsrecht. Zowel qua inhoud als taakuitvoering heeft de Omgevingswet grote gevolgen voor gemeenten, waterschappen en provincies. De wettelijke vereisten voor een professionele uitvoeringsorganisatie aan de hand van een goed werkende en sluitende beleidscyclus blijft onder de Omgevingswet ongewijzigd. In de loop van 2023 werd bekend dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet verder werd uitgesteld tot 1 januari 2024. Waar nodig hebben we bestaande IBT-activiteiten en afspraken over interne organisatie en afstemming op de nieuwe wetgeving aangepast. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor technische en inhoudelijke aanpassing van de 'Verordening toezichtinformatie Noord-Brabant'. In de landelijke vakgroep IBT-Omgevingsrecht is het onderwerp afstemming en samenwerking in 2023 meermaals ter sprake gekomen.

2.4.2 Voorbereiding Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Beleidsdoel

Doel is om te komen tot een heldere IBT-strategie voor de situatie onder de Omgevingswet.

Geplande activiteiten

Tegelijk met de Omgevingswet treedt ook de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Deze wet regelt de invoering van een nieuw stelsel van bouwtoezicht. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit te verbeteren. De toets vooraf op de bouwplannen wordt vervangen door de toets in de praktijk. Dit gebeurt op de bouwplaats zelf, tijdens het bouwproces. Deze toets in de praktijk wordt door onafhankelijke kwaliteitsborgers uitgevoerd. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van de bouwer vergroot voor bouwfouten. De Wkb geldt naar verwachting tot en met 2024 alleen voor bouwwerken in de laagste risicoklasse. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Op basis van een evaluatie na een aantal jaren bekijkt de wetgever of de werking van de Wkb wordt uitgebreid naar bouwwerken in hogere risicoklassen. De invoering van de Wkb heeft een grote impact op de gemeentelijke organisatie, waaronder begrepen beleid, organisatie en uitvoering van de VTH-taken. Wij volgen de wetsontwikkelingen op de voet en waar nodig houden wij daarmee rekening bij het opstellen van de IBT-strategie onder de Omgevingswet.

Realisatie

Tegelijk met de Omgevingswet treedt ook de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Deze wet regelt de invoering van een nieuw stelsel van bouwtoezicht. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit te verbeteren. De toets vooraf op de bouwplannen wordt vervangen door de toets in de praktijk. Dit gebeurt op de bouwplaats zelf, tijdens het bouwproces. Deze toets in de praktijk wordt door onafhankelijke kwaliteitsborgers uitgevoerd. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van de bouwer vergroot voor bouwfouten. De invoering van de Wkb heeft een grote impact op de gemeentelijke organisatie, waaronder begrepen beleid, organisatie en uitvoering van de VTH-taken. In de loop van 2023 werd bekend dat ook de gefaseerde inwerkingtreding van de Wkb werd uitgesteld tot 1 januari 2024. Wij houden hiermee rekening bij onze IBT-strategie.

2.4.3 Ontwikkelen vast inputkanaal voor toezichtstukken

Beleidsdoel

Uniformiteit en efficiëntie bewerkstelligen, passend binnen het harmoniseren van de toezichtprocessen.

Geplande activiteit

In 2022 is de mogelijkheid verkend om voor alle toezichtgebieden de te ontvangen stukken van de toezichtontvangers op één manier binnen te laten komen, namelijk via het digitaal loket van de provincie. Door dit inputkanaal te gebruiken, kan IBT geen stukken meer missen, is er meteen een toets op volledigheid en genereert het zaaksysteem automatisch een ontvangstbevestiging. Deze verkenning is positief ontvangen en in 2023 wordt deze wijze van ontvangst in gebruik genomen. De toezichtontvangers worden per toezichtgebied geïnformeerd met daarin duidelijke aanwijzingen hoe vanaf dat moment te handelen voor het aanbieden van de toezichtstukken.

Realisatie

In 2022 is de mogelijkheid verkend om voor alle toezichtgebieden de te ontvangen stukken van de toezichtontvangers op één manier binnen te laten komen, namelijk via het digitaal loket van de provincie. In 2023 is de ingebruikname van een digitaal loket niet gerealiseerd. De diversiteit in aan te leveren stukken voor de diverse toezichtgebieden maakt het lastig te realiseren. In plaats daarvan maken de toezichtontvangers gebruik van de Berichtenbox voor bedrijven voor het indienen van stukken en worden deze toegevoegd aan het zaaksysteem voor verdere behandeling. Voor organisaties die niet over de Berichtenbox beschikken werken we met een centraal IBT e-mailadres.

3. Communicatie

De communicatiestrategie uit het beleidskader hebben we in het verslagjaar voortgezet, waarbij we twee doelen voor ogen hadden, namelijk:

1. Alle lokale overheden op de hoogte stellen van de manier waarop we het interbestuurlijk toezicht uitoefenen.
2. Transparant zijn over de resultaten van ons toezicht.

De communicatiemomenten voor 2023 waren:

- Publicatie van de uitkomsten van het systematisch toezicht door middel van het gemeentelijk dashboard in de vorm van de Brabantse kleurenkaart.
- In februari 2023 is de Uitvoeringsagenda 2023 door Gedeputeerde Staten vastgesteld, gepubliceerd en gezonden aan de toezichtontvangers.
- In april is de jaarlijkse begrotingscirculaire aan de gemeenteraden verzonden met aandachtpunten voor de komende begroting.
- In april is het Jaarverslag IBT 2022 door Gedeputeerde Staten vastgesteld en gepubliceerd.

4. Bijlagen

4.1 Doelstellingen per toezichtgebied

Toezichtgebied	Doelstelling
Financieel toezicht	Financieel toezicht helpt bij het bevorderen van een gezonde financiële positie waarbij de nadruk van het toezicht ligt op de toets of de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is.
Huisvesting Vergunninghouders	Huisvesting vergunninghouders controleert elk halfjaar of vergunninghouders (asielzoekers met een verblijfsvergunning) tijdig zijn gehuisvest. Op grond van de Huisvestingswet moeten gemeenten hiervoor zorgdragen. De taakstelling wordt door het Rijk bepaald en is afhankelijk van het aantal inwoners van een gemeente.
Informatie- en archiefbeheer	Goed toegankelijke en betrouwbare overheidsarchieven zijn essentieel voor een goed bestuur. Bij deze vorm van toezicht ziet de provincie erop toe dat het informatie- en archiefbeheer op orde is, zodat de gemeenteraden en de algemene besturen het handelen van hun besturen hierop kunnen controleren. Het Interbestuurlijk toezicht is aanvullend op het horizontaal toezicht dat door de (gemeente) archivarissen wordt uitgevoerd.
Monumentenzorg	Om te voorkomen dat onroerend cultureel erfgoed verloren gaat, richt het toezicht op de monumentenzorg zich op de wijze waarop gemeenten hun taken op het gebied van archeologie, cultuurhistorie en monumenten uitvoert.
Omgevingsrecht	Omgevingsrecht houdt toezicht op de uitvoering van medebewindstaken door gemeenten en waterschappen met betrekking tot de wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving zoals milieu, natuur, water en ruimtelijke ontwikkeling en richt zich daarbij op vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het doel ervan is om een veilige en gezonde leefomgeving te realiseren en deze op een duurzame en doelmatige wijze te behouden, beheren, gebruiken en ontwikkelen.
Ruimtelijke ordening	De provincie ziet erop toe dat de gemeenten zich houden aan de wettelijke vereisten van het opstellen en actueel houden van hun ruimtelijke plannen.
Waterschappen	Door toezicht te houden op de meest wezenlijke taken van de Brabantse waterschappen draagt IBT bij aan een veilige en gezonde leefomgeving, waarbij een goed regionaal waterbeheer wordt bevorderd.

4.2 Systematisch toezicht 2023: Financieel toezicht

Het doel van financieel toezicht op gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen is het bevorderen van een gezonde financiële positie. Jaarlijks bepalen we voor de gemeenten en gemeenschappelijke regelingen de vorm van toezicht door te beoordelen of de begroting of meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is. Het onderzoeken van de jaarrekening, het houden van ambtelijke dialooggesprekken en het volgen van actuele ontwikkelingen geven input voor de beoordeling van de begroting.

Resultaten 2023

Gemeenten

Met alle gemeenten hebben we de jaarlijkse dialooggesprekken gevoerd. Naast de gebruikelijke communicatie hebben we in 2023 op meerdere momenten actief naar onze gemeenten gecommuniceerd.

- De meicirculaire gemeentefonds van het Rijk gaf ons aanleiding om gemeenten ambtelijk actief te informeren over onze beoordelingscriteria. Door de landelijke toezichthouders zijn aanvullende richtlijnen over de extra middelen jeugdzorg en de tijdelijke uitvoeringsmiddelen klimaat & energie opgesteld. Deze konden gemeenten toepassen voor de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027.
- Medio 2023 publiceerde VNG een advies aan gemeenten om een realistische begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 vast te stellen, ook als de meerjarenraming tekorten laat zien. Wij hebben onze gemeenten per brief laten weten dat wij deze oproep ondersteunen.
- De notitie incidenteel/structureel, vastgesteld tijdens het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen van november over verruimde inzet van reserves hebben wij ambtelijk onder de aandacht gebracht.

De begrotingen van alle Brabantse gemeenten zijn beoordeeld. Hierbij zijn de resultaten van het jaarrekening onderzoek 2022 betrokken. Onze Brabantse gemeenten hebben bijna allemaal gehoor gegeven aan de hier boven genoemde oproep van de VNG. Van de 56 Brabantse gemeenten beoordelen we 53 gemeenten (95%) als 'Voldoet' (groen) omdat naar ons oordeel de begroting structureel en reëel sluitend is in het begrotingsjaar 2024. Drie gemeenten (5%) beoordelen we als 'Voldoet met kanttekeningen' (oranje) omdat het begrotingsjaar 2024 naar ons oordeel niet structureel en reëel sluitend is, maar het voldoende aannemelijk is dat het evenwicht in de meerjarenraming tot stand wordt gebracht.

Met de cijfermatige verwerking van het VNG-advies in de begroting geven onze gemeenten een stevig signaal af aan het Rijk. De meerjarenraming 2025-2027 bij de begroting 2024 van onze Brabantse gemeenten geven het volgende beeld voor het jaar 2027: Van de 56 gemeenten hebben 13 gemeenten (23%) een structureel en reëel sluitende jaarschijf 2027, 43 gemeenten (77%) hebben geen structureel en reëel sluitende jaarschijf 2027 en laten tekorten zien.

Uit alle begrotingen blijkt een onzekere financiële toekomst. Grootste oorzaak hiervan is de daling van de algemene uitkering vanaf 2026, ook wel 'het ravijnjaar' genoemd, vanwege de nieuwe financieringssystematiek, de opschalingskorting en de Rijksbijdrage voor jeugdzorg.

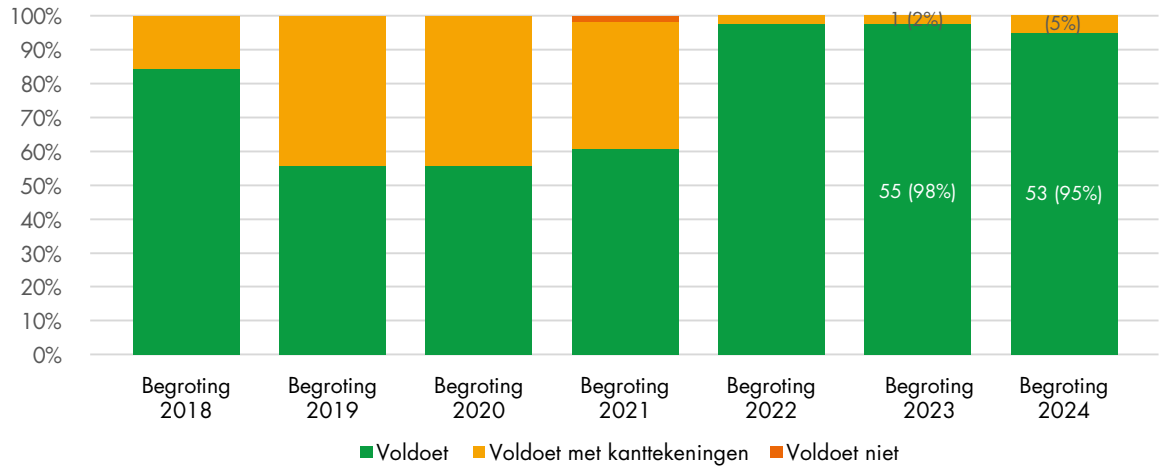
Met de val van het kabinet blijft er voor gemeenten onzekerheid. Over een eventuele aanpassing van de herverdeling van het gemeentefonds, afschaffing van de opschalingskorting en de invulling van besparingen op jeugdzorg waarvan het Rijk de verantwoordelijkheid neemt voor de invulling

met daarvoor benodigde wettelijke maatregelen. Ook blijft er onduidelijkheid over verruiming van het eigen belastinggebied van gemeenten. De begrotingspositie 2024 en de meerjarenraming staat in contrast met de resultaten van de jaarrekeningen 2022 die vaak (forse) overschotten laten zien, mede als gevolg van uitkeringen uit het gemeentefonds in de decembercirculaire 2023 die niet meer ingezet konden worden.

Het hoge aantal structureel en reëel sluitende begrotingen 2024 wordt, naast het VNG-advies, vermoedelijk voor een deel verklaard door de toegekende extra middelen jeugdzorg in de meicirculaire 2023 voor het jaar 2024 en 2025 en voor een aantal gemeenten de extra middelen uit de septembercirculaire 2023. Dit is echter niet uit de begrotingen te herleiden: gemeenten presenteren enkel het totaal van de inkomsten uit het gemeentefonds.

Onze richtlijn extra middelen jeugdzorg is door 48 van de 56 Brabantse gemeenten toegepast in de meerjarenraming 2025-2027.

Resultaten financieel toezicht 2017-2023

Gemeenschappelijke regelingen

De begrotingen van alle 42 gemeenschappelijke regelingen zijn beoordeeld en voldoen aan de toetscriteria. In brieven aan het algemeen bestuur van een aantal gemeenschappelijke regelingen hebben wij opmerkingen gemaakt ter bevordering van de realiteit van de ramingen.

Waterschappen

De drie waterschappen waarop wij toezicht houden voldoen aan het toetscriterium van het inzenden van hun jaarverslag, jaarrekening en begroting. De jaarrekeningen over 2022 en de begrotingen voor 2024 zijn begin 2024 onderzocht. Naar ons oordeel zijn de begrotingen in evenwicht. Wij hebben deze daarom voor kennisgeving aangenomen.

4.3 Systematisch toezicht 2023: Huisvesting vergunninghouders

De Huisvestingswet bepaalt dat gemeenten zorg moeten dragen voor de voorziening in de huisvesting van vergunninghouders in de gemeente overeenkomstig de voor de gemeente geldende taakstelling. Tijdige realisatie van die vastgestelde taakstelling is belangrijk. Ten eerste voor het optimaal kunnen blijven benutten van de centrale opvangcentra waarvoor ze bedoeld zijn, namelijk de opvang van asielzoekers die nog in procedure zijn. Ten tweede het bevorderen van een

snelle integratie in de Brabantse samenleving. De provincie beoordeelt twee keer per jaar, namelijk vanaf januari en juli of de gemeenten hun taakstelling hebben gehaald. De provincie heeft voor het jaar 2023 de formele peilronden teruggebracht van twee naar één peilronde. De peildatum van 1 januari wordt de formele peildatum. Hierbij wordt teruggekeken over het gehele voorgaande kalenderjaar.

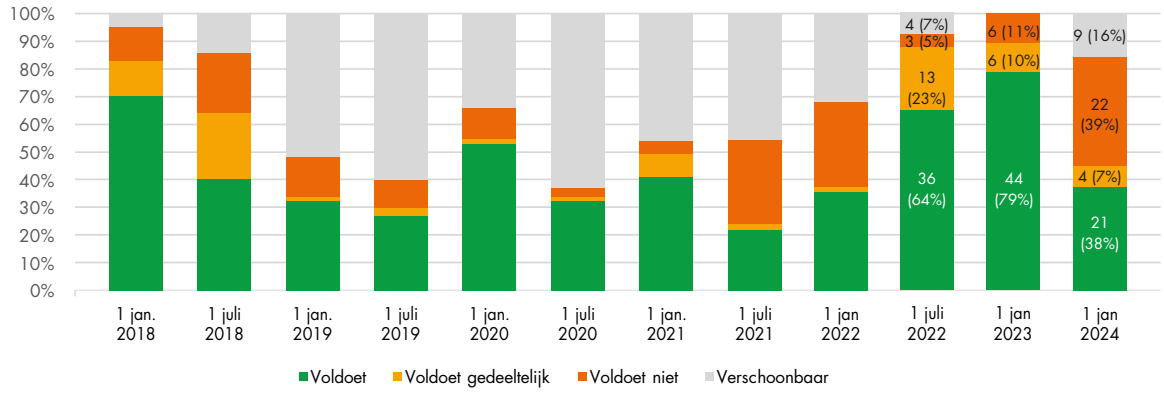
Resultaten 2023

In 2023 moesten er 5.947 vergunninghouders gehuisvest worden in 56 gemeenten. Hiervan zijn 4.767 vergunninghouders gehuisvest. Alhoewel de taakstelling in de tweede halfjaar is bijgesteld doordat de IND een achterstand had met het verwerken van de vergunningaanvragen is het de gemeenten niet gelukt om 1.180 vergunninghouders te huisvesten. Dit heeft mede te maken met de hoge taakstellingen en de krapte op de woningmarkt. Eenvoudige oplossingen zijn niet voorhanden ondanks de inzet en samenwerking.

Voor het jaar 2023 beoordeelden we 21 gemeenten (38%) als 'Voldoet' (groen) en 4 gemeenten (7%) als 'Voldoet gedeeltelijk' (oranje). Het aantal gemeenten die hun taakstelling niet hebben gehaald is toegenomen ten opzichte van het jaar 2022. In 2023 beoordeelden we 22 gemeenten (39%) als 'Voldoet niet' (rood) waarbij 7 gemeenten onder actief toezicht zijn gesteld. Goed om ook te vermelden dat voor 3 gemeenten, die in eerdere perioden onder actief stonden, het actief toezicht is opgeheven. Daarnaast zijn 9 gemeenten (16%) 'Verschoonbaar' (wit). Verschoonbaar wil zeggen dat deze gemeenten buiten hun invloed om de taakstelling niet hebben kunnen halen.

We hebben met 25% van de Brabantse gemeenten dialooggesprekken gevoerd. Om de relatie te versterken, de dagelijkse praktijk beter leren kennen op basis van de dilemma's en casuïstiek en best practices te delen.

Resultaten huisvesting vergunninghouders 2018-2023

4.4 Systematisch toezicht 2023: Informatie- en archiefbeheer

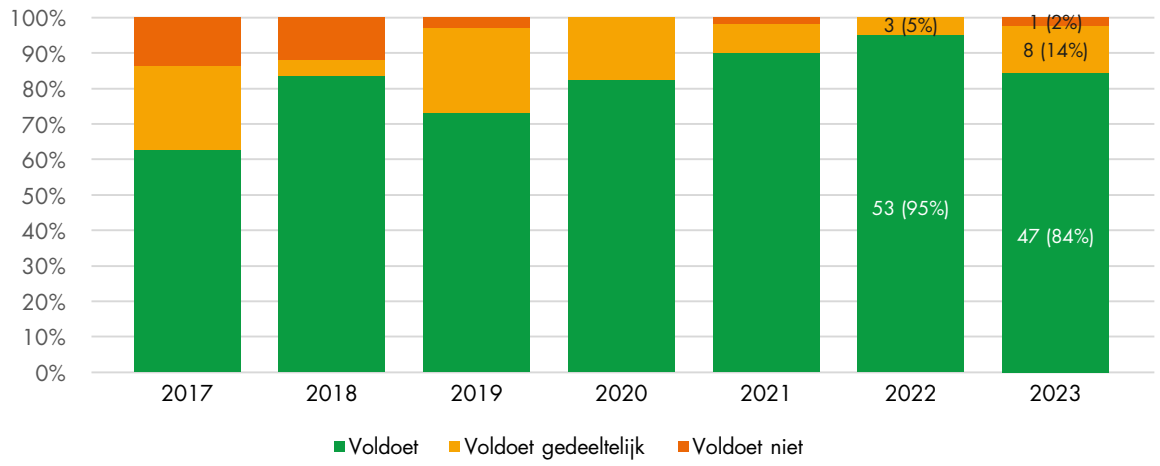
Het doel van het toezicht op informatie- en archiefbeheer is om bij gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen te komen tot een betrouwbare informatievoorziening. Toegankelijke en betrouwbare overheidsarchieven zijn immers essentieel voor een goede democratische controle op het bestuurlijk handelen. Met het interbestuurlijk toezicht op het informatie- en archiefbeheer wordt er getoetst of de taken die volgen uit de Archiefwet worden nageleefd en goede maatregelen zijn getroffen voor het tegengaan van risico's

Resultaten 2023

Gemeenten

In 2023 beoordeelden we 47 gemeenten (84%) als 'Voldoet' (groen), 8 gemeenten (14%) als 'Voldoet gedeeltelijk' (oranje), en 1 gemeente (2%) als 'Voldoet niet' (rood). De gemeente die het oordeel 'Voldoet niet' toegekend heeft gekregen, heeft dat gekregen omdat zij geen informatiearrangement heeft ingediend. In alle toezichtbrieven is aangegeven welke acties er gedaan moeten worden om volgend jaar als 'Voldoet' beoordeeld te worden. Toezichtontvangers die geen 'Voldoet' hebben gescoord krijgen minimaal één voortgangsgesprek. Bij de start van het verslagjaar stonden twee gemeenten onder actief toezicht (fase 3a van het interventieproces). Met betrekking tot beide gemeenten is in 2023 het actief toezicht opgeheven, terwijl bij één andere gemeente actief toezicht is ingesteld.

Resultaten informatie- en archiefbeheer gemeenten 2017-2023

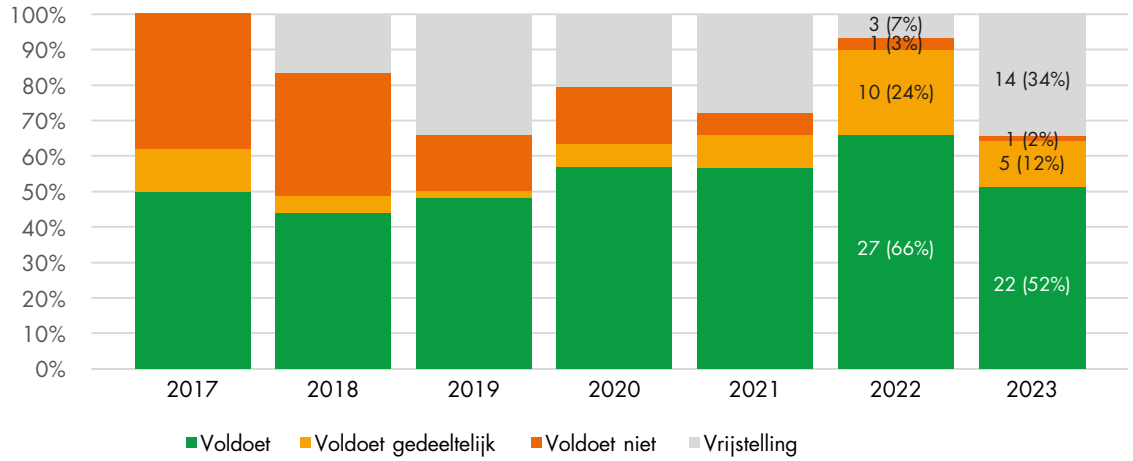
Gemeenschappelijke regelingen

We houden toezicht op totaal 42 gemeenschappelijke regelingen. In 2023 zijn 12 gemeenschappelijke regelingen (29%) niet beoordeeld omdat zij een vrijstelling hadden voor het indienen van een informatiearrangement, waaronder 1 die in opheffing was. Een gemeenschappelijke regeling kan vrijgesteld worden van toezicht als de toezichthouder, onder andere op basis van het verslag van de archivaris, beoordeelt dat de gemeenschappelijke regeling grip heeft op de informatiestromen én de laatste jaren steeds een 'Voldoet' heeft gehaald. Als er dan toch een informatiearrangement is ingediend, hebben we deze voor kennisgeving aangenomen en niet inhoudelijk behandeld.

In 2023 beoordeelden we 30 gemeenschappelijke regelingen. We beoordeelden 22 (52%) als 'Voldoet' (groen), 5 (12%) als 'Voldoet gedeeltelijk' (oranje) en 1 (2%) als 'Voldoet niet' (rood). In 2023 kregen 2 gemeenschappelijke regelingen (5%) een vrijstelling van beoordeling (grijs). Eén omdat de gemeenschappelijke regeling in het verslagjaar voor het eerst een verslag indiende over haar informatie- en archiefbeheer. We hebben deze organisatie dit jaar geen inhoudelijk oordeel toegekend, maar zijn eerst in dialoog gegaan. Eén andere gemeenschappelijke regeling, die al langer onder ons toezicht valt en een informatiearrangement indiende, hebben wij ook geen inhoudelijk oordeel toegekend, omdat een recent inspectierapport van een externe archivaris ontbrak.

De gemeenschappelijke regeling die aan begin 2023 onder actief toezicht stond is onder actief toezicht gebleven. In het verslagjaar is geen andere gemeenschappelijke regeling onder actief toezicht gesteld.

Informatie- en archiefbeheer gemeenschappelijke regelingen 2017-2023

Waterschappen

De drie waterschappen waarop wij toezicht houden hebben volgens onze beoordeling hun informatiehuishouding in voldoende mate op orde, 100% 'Voldoet' (groen). De wijze van toezicht houden op de waterschappen is dezelfde als voor gemeenten.

Overig toezicht

Op grond van de Archiefwet 1995 zijn de lokale overheden verplicht om:

- Aan Gedeputeerde Staten een machtiging met redenen omkleed te vragen als archieven die ouder zijn dan 20 jaar nog niet overgebracht kunnen worden[6]. 5 gemeenten.
- Toestemming te vragen aan Gedeputeerde Staten indien de openbaarheid van overgebrachte archieven langer dan 75 jaar wordt beperkt[7]. Dit is in 2023 niet aan de orde geweest.
- Vastgestelde archiefverordeningen mee te delen aan Gedeputeerde Staten[8]. In 2023 is van twee gemeenten en twee gemeenschappelijke regelingen een kennisgeving van een nieuwe archiefverordening ontvangen. Deze zijn voor kennisgeving aangenomen.

Resultaten 2023

In 2023 bestond het toezicht Monumentenzorg uit 4 vragen aangaande Monumentenzorg die waren opgenomen in het systematisch toezicht Omgevingsrecht. Op die basis is het toezichtoordeel voor 2023 beoordelen we 30 gemeente (54%) als 'Voldoet' (groen), 17 gemeente (30%) als 'Voldoet gedeeltelijk' (oranje) en 9 gemeenten (16%) als 'Voldoet niet' (rood).

6 Overeenkomstig artikel 13, derde lid van de Archiefwet 1995.

7 Overeenkomstig artikel 15, vierde lid van de Archiefwet 1995.

8 Overeenkomstig de artikelen 30, 32, 35 en 37 van de Archiefwet 1995.

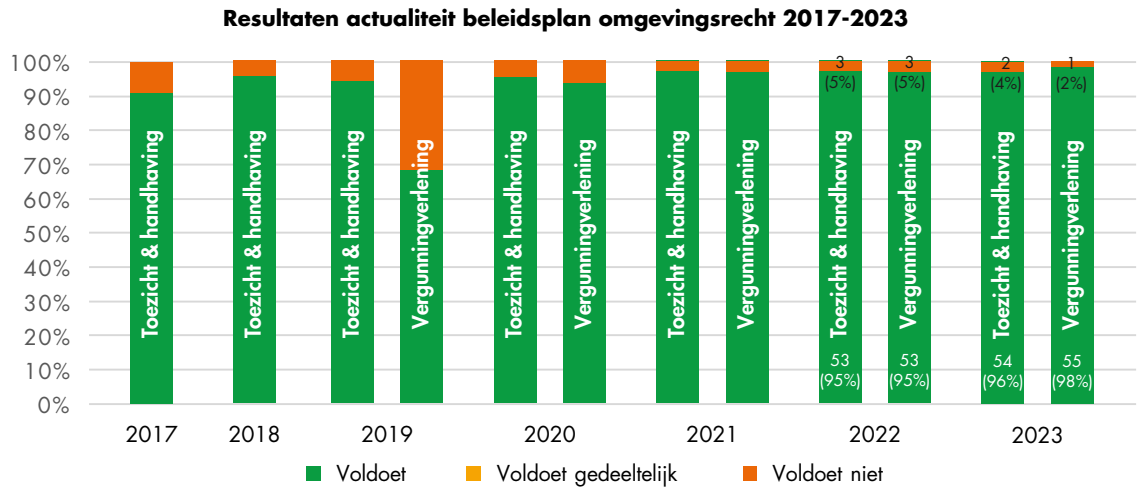
4.5 Systematisch toezicht 2023: Omgevingsrecht

Resultaten 2023

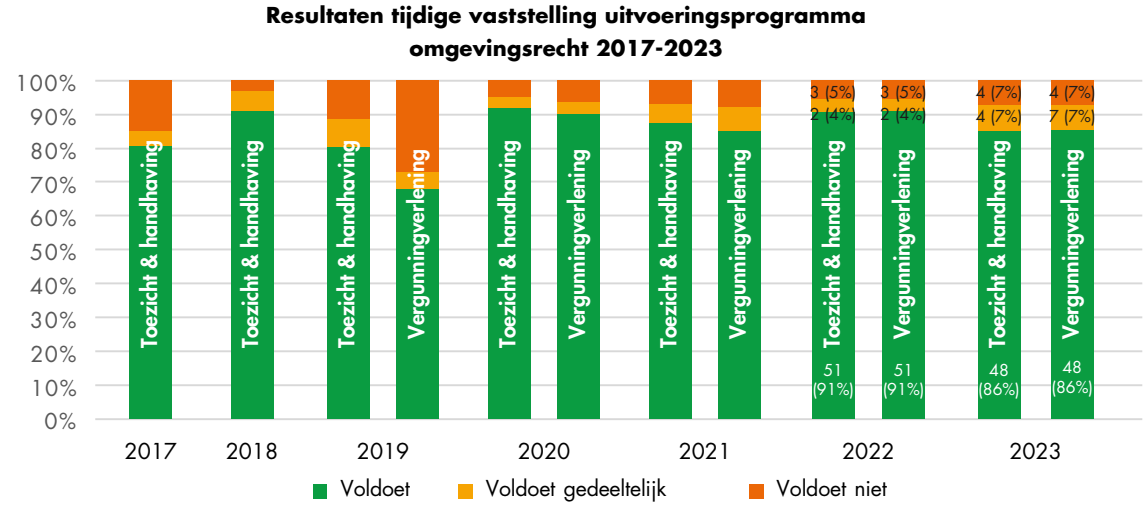
Tijdigheid VTH-documenten

We hebben de monitoring gedaan van a) tijdige vaststelling van de evaluatieverslagen en uitvoeringsprogramma VTH en b) actualiteit van de beleidsplannen VTH. De resultaten daarvan zijn – na hoor en wederhoor – vertaald in jaarlijkse Brabantbrede kleurenkaartjes. We publiceerden die kaartjes onder meer op onze provinciale website. Doel van de kaartjes is naast benchmarking tussen gemeenten ook het stimuleren van onderlinge samenwerking.

Actualiteit beleidsplan

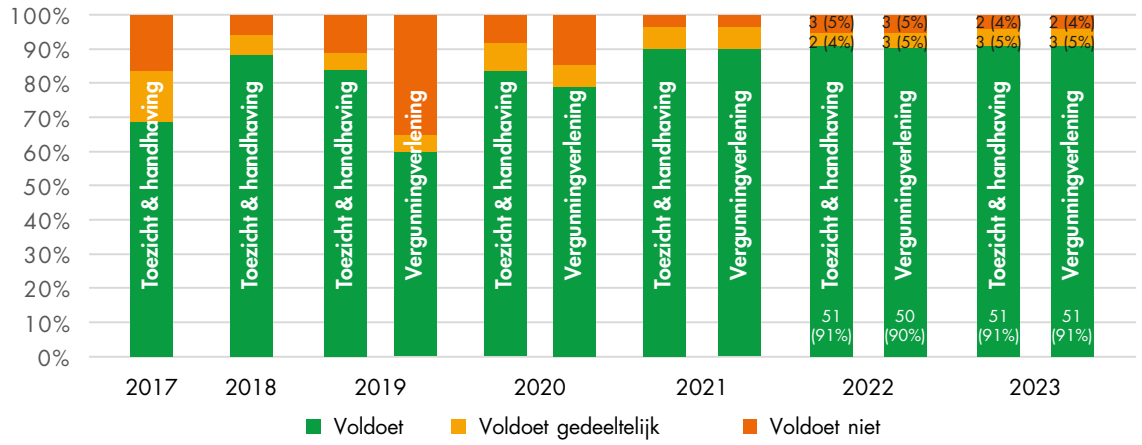

Tijdige vaststelling uitvoeringprogramma

Tijdige vaststelling evaluatieverslag

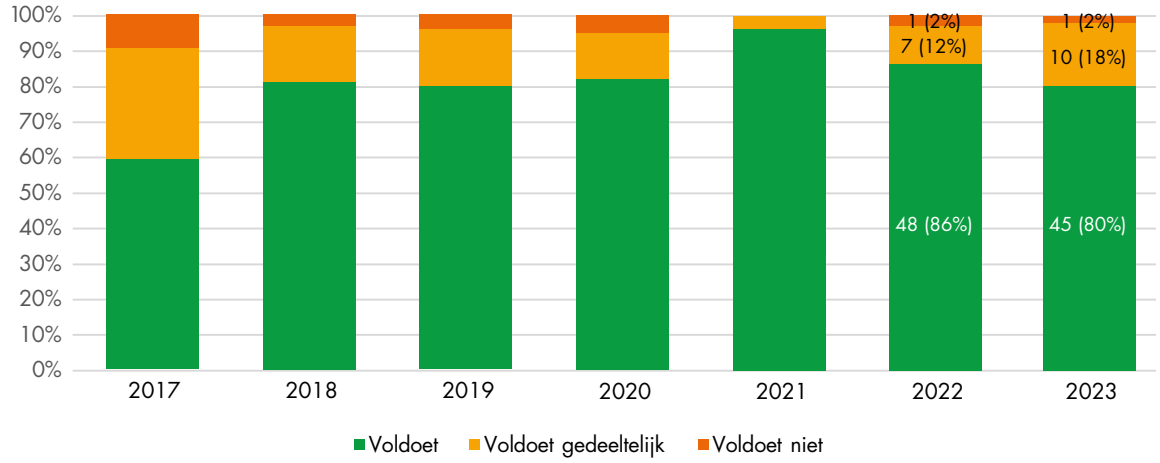
Resultaten tijdige vaststelling evaluatieverslag omgevingsrecht 2017-2023

Kwaliteit VTH-documenten

Naast het tijdig vaststellen en actueel houden van de VTH-documenten, moeten gemeenten en waterschappen ook voldoen aan de overige wettelijke criteria voor een professionele kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken. Ook voor 2023 maakten we een selectie van procescriteria. Voordat we deze definitief vaststelden zijn de beoordelingsvragen gedeeld met de toezichtontvangers om op te reageren. Deze criteria zijn opgenomen in de Uitvoeringsagenda Interbestuurlijk Toezicht 2023. Een deel daarvan toetsten we ook in 2022 en voorgaande jaren, om een goede vergelijking over de jaren heen te maken. In 2023 beoordeelden we 45 gemeenten (80%) als 'Voldoet' (groen), 10 gemeenten (18%) als 'Voldoet gedeeltelijk' (oranje) en 1 gemeente (2%) als 'Voldoet niet' (rood). Drie gemeenten zijn onder actief toezicht geplaatst. Bij één gemeente is het actief toezicht verlengd. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet bestond het toezicht Monumentenzorg uit 4 vragen aangaande Monumentenzorg die waren opgenomen in het systematisch toezicht Omgevingsrecht. Voor het toezicht Ruimtelijke ontwikkeling waren 2 vragen opgenomen.

Resultaten kwaliteit VTH-documenten omgevingsrecht 2017-2023

Waterschappen

Door een juridisch mankement in de wet ontvingen de Brabantse waterschappen ook in 2023 nog geen beoordeling maar wel feedback op hun VTH-documenten. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het juridische mankement hersteld en doen ook de waterschappen in 2024 weer mee in onze jaarlijkse IBT-beoordelingsronde.

4.6 Systematisch toezicht 2023: Water

De organisatie van het toezicht op de wettelijke taken van waterschappen is ingericht aan de hand van het beoordelingskader[9] en het informatiearrangement[10]. Op basis van deze uitgangspunten vragen we per jaar aan de waterschappen een overzicht van de stand van zaken. Dit is geen herhaling van zetten ten opzichte van de afspraken over evaluatie en monitoring van het Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWP). We zien dit als een bestuurlijke samenvatting die speciaal gericht is op toezicht en de invulling van de wettelijke taken.

Resultaten 2023

Met ieder waterschap hebben wij in 2023 een ambtelijk dialooggesprek gehouden.
Daarin bespraken we de informatie die het waterschap had aangeleverd over de verschillende toezichtonderwerpen.

Het gesprek richtte zich op de voortgang over 2022. Op basis van de aangeleverde informatie en de aanvullende toelichting tijdens de gesprekken beoordeelden we dat de waterschappen op alle onderdelen ‘voldoen’. Er was geen aanleiding voor een bestuurlijk toezichtgesprek.

9 Per doel kaderen we de wettelijke hoofdtaak van het waterschap heel specifiek in. Daarbij bepalen we de vragen die gesteld moeten worden om te kunnen beoordelen of er voortgang wordt geboekt bij het bereiken van die gestelde taak. Het antwoord op de vragen geeft ons het inzicht of de waterschappen in control zijn.

10 Per doel bepalen we welke achtergrondinformatie nodig is om deze vragen te beantwoorden. Als er vanuit de monitoring op de voortgang van het RWP al rapportages gemaakt worden, sluiten we daarbij aan en vragen we geen extra achtergrondinformatie

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
www.brabant.nl